

Landbrugsstyrelsen
via e-mail til EU&Projekt@lbst.dk

Høring: Miljørapport over forslag til den danske
CAP-plan 2023-27

6. oktober 2021

Høringsvar til "Forslag til den danske CAP-strategi 2023-2027"

Dansk Skovforening takker for muligheden for at kommentere på forslaget til den danske CAP-strategi 2023-2027.

Forslaget bærer præg af at være rettet særligt mod landbruget, mens mulighederne for at medtage ordninger til fremme af fx bæredygtig skovdrift er nedprioriteret. Som det fremgår skal *"CAP-planen understøtte EU-fælles målsætninger om en økonomisk bæredygtig landbrugssektor, fremme af den grønne dagsorden for miljø, klima og natur og styrke udviklingen i landdistrikterne"*. Vi mener, at skov bør prioriteres i højere grad.

EU-Kommissionen opfordrer i den nye EU Skovstrategi til at landene inkluderer skovene i deres CAP-strategiplaner. Den nye fælles landbrugspolitik (for 2023-2027) giver større fleksibilitet til at udforme skovrelaterede tiltag i overensstemmelse med de nationale behov og særlige forhold.

Skove dækker ca. 14% af det danske landareal og indeholder store naturværdier. Dertil kommer, at skovdrift som den eneste arealanvendelse kan skabe negative CO₂-emissioner. Det er Danmarks mål, at skovarealet skal øges til at dække mellem 20 og 25% af arealet. På den baggrund mener vi, at mulighederne for at understøtte en ønskelig udvikling i skovbruget i den nye fælles landbrugspolitik burde udnyttes bedre.

Forslaget til den danske CAP-strategi ville blive mere fleksibelt, hvis der generelt blev anvendt en samlet betegnelse for jordbrugerne fx jordbrugserhverv eller land- og skovbrug. Dette kunne også bløde op på muligheden i overgangszonerne mellem land- og skovbrug, hvor det kan være svært at lave projekter grundet den skarpe opdeling mellem skov og åbent land.

Hovedformål kunne indeholde mere skovbrug

Det fremgår under Hovedformål og ordninger s. 6, at der er 3 målsætninger udlagt af EU.

Målsætning 1 er at fremme en intelligent, konkurrencedygtig, robust og modstandsdygtig landbrugssektor og dermed garantere fødevarerikkerheden på lang sigt.

Det er ikke muligt at ændre målsætningerne nu, men Danmark bør arbejde for at der ved næste revision tilføjes bæredygtig træproduktion. Træ er en fornybar ressource og træproduktionen kan skabe negative CO₂-emissioner og være leverandør af skånsomt dyrket biogent kulstof til den grønne omstilling.

Målsætning 3 handler om at styrke den socioøkonomiske struktur i landområderne. Her er skovbrug heller ikke nævnt på trods af at skovbrugserhvervet også er med til at sikre lokale arbejdspladser, og også har udfordringer i forhold til generationsskifte. En [analyse af træsektorens samfundsbidrag](#) viser blandt andet, at træsektoren byder ind med 51.400 arbejdspladser.

De specifikke målsætninger for Danmark

Opfyldelsen af de overordnede hovedmålsætninger forfølges ved hjælp af ni specifikke målsætninger beskrevet på side 8. Igen gør det sig gældende, at fokus er på landbrug og dermed kan låse for en senere mulighed for at lave relevante ordninger for skovbrug. Fx kan underpunkt a) og g) fint inddrage skovbrug direkte.

SWOT-analysen og de identificerede behov er bygget op omkring ni specifikke målsætninger:

- a) at støtte en bæredygtig landbrugsindkomst og modstandsdygtighed med henblik på at øge fødevarerikkerheden og landbrugsmæssig diversificering såvel som økonomisk bæredygtig landbrugsproduktion i hele Unionen
- b) at øge landbrugets konkurrenceevne og styrke markedsorienteringen både på kort og lang sigt, herunder større fokus på forskning, teknologi og digitalisering
- c) at forbedre landbrugernes position i værdikæden
- d) at bidrage til modvirkning af og tilpasning til klimaændringer, herunder ved at reducere drivhusgasudledninger og øge kulstofbinding samt fremme bæredygtig energi
- e) at fremme bæredygtig udvikling og effektiv forvaltning af naturressourcerne såsom vand, jord og luft, herunder ved at reducere afhængigheden af kemikalier
- f) at bidrage til at standse og vende tab af biodiversitet, forbedre økosystemtjenesterne og bevare levesteder og landskaber
- g) At tiltrække og fastholde unge landbrugere og andre nye landbrugere og fremme bæredygtig virksomhedsudvikling i landdistrikterne
- h) at fremme beskæftigelse, vækst, kønsligestilling, herunder kvinders deltagelse i landbrug, social inklusion og lokal udvikling i landdistrikterne, herunder cirkulær bioøkonomi og bæredygtigt skovbrug
- i) at forbedre det europæiske landbrugs reaktion på samfundets krav til fødevarer og sundhed, herunder kravene til høj kvalitet, sikre og nærende fødevarer, der er produceret på bæredygtig vis, reduktion af madspild samt forbedring af dyrevelfærd og bekæmpelse af antimikrobielle resistenser.

Målsætning d), f) og h) indeholder skov.

Vi mener, at andre af de specifikke målsætninger bør justeres til også at inddrage skovbrug fx kan:

b) omformuleres til: at øge jordbrugets konkurrenceevne og styrke markedsorienteringen både på kort og lang sigt, herunder større fokus på forskning, teknologi og digitalisering.

g) omformuleres til jordbrugere og ikke kun landbrugere. Det vil åbne bedre mulighed for skovbruget. Også i a) kan skovbrug inddrages direkte.

Ordningers bidrag til de generelle målsætninger bør suppleres med yderligere skovordninger

Skov kan bidrage til de 9 specifikke målsætninger (A-I), og der bør indskrives mulighed for yderligere ordninger. Dansk Skovforening er tidligere kommet med forslag til nye ordninger i forbindelse med SWOT-analysen, men vil igen fremhæve ordninger, som vil kunne bidrage til at gennemføre EU Skovstrategien og de danske målsætninger om sikring af biodiversitet i skovene, øge kulstofoptaget og -lagringen samt fremme af bæredygtig skovdrift.

Grøn driftsplan i skovene

Det vil understøtte alle tre hovedmålsætninger at indføre en ordning for udarbejdelse af grønne driftsplaner for skov, samt særligt ramme målsætning a,d,e,f og h. En grøn driftsplan giver skovejere et opdateret vidensgrundlag, som kan understøtte en certificering af skovene, som kan understøtte en konkurrencedygtig og bæredygtig skovbrugssektor, sikre arbejdspladser og værne om natur, biodiversitet og miljø.

Opgørelse af kulstofindhold i skoven evt. som tillæg til grøn driftsplan

Der er stor politisk bevågenhed på kulstofbinding både i EU og Danmark. Det bør muliggøres at lave en selvstændig opgørelse eller tilvælge et modul med opgørelse og fremskrivning af kulstofindhold i skovene i den grønne driftsplan. Det underbygger hovedmålsætning 2 og særligt målsætning d om at styrke klimainsatsen ved at give viden om værdierne og kan suppleres med en dyrkningsstrategi, der optimerer optag, lagring og udtag af kulstof fra skovene.

Information og rådgivning til skovejere

Som opfyldelse på hovedmålsætning 2 om at styrke klimainsatsen, og for at understøtte den af samfundet ønskede retning, kan en mulighed for rådgivning af særligt mindre skovejere optimere kulstofoptag i skovene via driftsændringer. Det understøtter målsætning d. Det kan samtidig understøtte den nødvendige produktion af træ og understøtte en bæredygtig drift med hensyn til biodiversiteten, som blandt andet understøtter g og h.

Kompensation for at efterlade ekstra dødt ved

Det er foreslået at fortsætte med ordningen for biodiversitet i skov, som blandt andet indeholder efterladelse af træer til død og henfald. Vi foreslår, at ordningen kommer for sig selv. Årsagen er, at prioriteringsmetoden kan gøre det svært at komme i betragtning, hvis man ikke har større Natura 2000-habitatregistrerede naturtyper på arealet – og i det hele taget større arealer. Det kan ende med mere kvantitet end kvalitet med den nuværende udformning.

Udvidelse af ordningen for skov med biodiversitetsformål

Vi finder det meget vigtigt, at formuleringen omkring Natura 2000-biodiversitetsskov giver en bred ramme, så vi er sikret, at ordningen kan hjælpe med at realisere forslagene i de kommende skovhandleplaner. Vi er opmærksomme på, at en udvidelse af muligheder gør det sværere at automatisere sagsbehandlingen, som ønsket er. Her er det bare vigtigt, at der netop indtænkes fleksibilitet, så udviklingen i Natura 2000-områderne understøttes bedst muligt med hver deres særbehov. Måske kan det formuleres, at det er muligt at søge til projekter/tiltag, der fremgår af skovhandleplanen, som understøttelse for biodiversiteten, for det konkrete område.

Den nuværende ordning bør evalueres og optimeres. Vi giver selvfølgelig meget gerne input i den proces. Det er relevant at også kommuner får mulighed for at søge i større omfang end i dag. Det kan også være værd at se på prioriteringskriterierne og hvordan de favoriserer kvantitet frem for kvalitet. Det ser ud til at naturlig vandstands projekter udgår sammen med særlige tiltag for bilag IV arter. Det bør ikke være tilfældet.

Mere fokus på klima i skovrejsningen

For at løfte hovedmålsætning 2 og særligt målsætning d og e bør der åbnes en bedre mulighed for skovrejsning netop med formål at opsamle CO₂ og lagre kulstoffet. Det betyder, at prioriteringskriteriet skal udvides til ikke kun at omfatte nedbringelse af kvælstof – at klima skal indskrives som et ligeværdigt mål for skovrejsning. Samtidig bør ordningen gøres mere attraktiv i forhold til at der kan plantes nåletræ, som har en hurtigere optagelse af kulstof. Det fremgår af D2 side 16, at der skal være mere fokus på klima, hvilket netop vil kræve en ændring af den nuværende prioritering og opbygning.

Bedre udnyttelse af produkter fra skoven

Der forventes at blive en langt større efterspørgsel af træ i fremtiden. For at udnytte ressourcen optimalt er der brug for forskning og produktudvikling af skovens restprodukter frem mod en mere cirkulær økonomi som blandt andet vil understøtte målsætning b, d og h.

Digitalisering i skovbruget

Såvel som der forventes et behov for digitalisering i landbruget gælder det samme for skov, hvorfor der bør åbnes mulighed herfor. Det kan være i forbindelse med opgørelse af vedmasser, digitale løsninger i skoven, som sikrer hensyntagen til natur- og kulturværdier ved maskinskovning m.m.

Kommentarer til den beskrevne Natura 2000-biodiversitetsskov

Under beskrivelsen af Natura 2000-biodiversitetsskov fremgår det, at ordningen understøtter D2 og F3 om at udvide skovarealet. Der er ikke tale om at udvide arealet, det er tiltag på eksisterende arealer.

Kommuner kan kun søge til Natura 2000-skov. Hvis man ønsker at holde fast i dette, bør det overvejes, at de får mulighed for at søge på skov i Natura 2000-områder og ikke kun på Natura 2000-registrerede skovnaturtyper.

Det fremgår at der stilles krav til træer, herunder antal og placering. Det kan ikke være et generelt krav under denne ordning, der også omhandler ekstensiv drift – nok nærmere til skovrejsning.

Vådområdeprojekter i skov og tiltag for bilag IV-arter ser ud til at udgå af ordningen. Det finder vi ærgerligt, og håber, de kan komme med igen. Der er dog brug for en justering i forhold til naturlige vandstandsforhold, så kravet om mindst 50 år kan fraviges på en mindre del af arealet. Der er ofte tale om større projekter, og ofte vil der være mindre stykker med yngre skov involveret. Vi kender til flere ejere, der har været interesserede, men er blevet standset på grund af alderskravet.

Det fremgår at teksten side 224: *"Ordningen består af to koblede aktiviteter: udpegning af træer til henfald, samtidig med at arealet opnår støtte til ekstensiv drift. Der kan gives støtte til følgende aktiviteter i skovene..."* Det er en radikal ændring af ordningen, hvor der ikke tidligere har været krav om sammenfald mellem arealer med træer til henfald og ekstensiv skovdrift. Vi formoder det er en formuleringsfejl? Det giver ikke mening at den ene del altid skal være afhængig af den anden.

Kommentarer til den beskrevne ordning for privat skovrejsning

Der er stort fokus på kulstofbinding, og skovrejsning er netop et effektivt virkemiddel. For at optimere kulstofbindingen er der brug for en gentænkning af ordningen. Det er både i forhold til at kulstofbinding er et af de lavest givende prioriteringskriterier og i forhold til plantevalg. Der er også behov for at se nærmere på klimatilpasning, det både i forhold til at inddrage nye træarter men også i forhold til planteafgang under tørke eller vandskader. Vi indgår meget gerne i dialog omkring hvordan ordningen kan optimeres.

Det fremgår, at ansøger skal sikre, at projektet anlægges og plejes og opretholdes i en vis periode efter endt etablering. Projektet opretholdes automatisk idet det pålægges fredskovspligt og dermed skal overholde skovlovens krav. Der må forventes en vis planteafgang efter plantning. Det er der taget højde for i plantetallet, så der bør godkendes en mindre planteafgang i forbindelse med afsyning og kontrol.

Det fremgår at ansøger skal sikre, at investeringerne i projektet er nye. Der bør åbnes mulighed for at anvende brugt hegn, så længe det opfylder kravene om at holde vildtet ude at kulturen. Tiltaget vil støtte op om en genanvendelsestanken og spare på verdens ressourcer og CO₂-udledning. Dette kan gøres ved at opdele hegnstilskud til indkøb og opsætning. Prisen på den 15 kr./m dækker langt fra den reelle omkostning i forvejen.

Konkrete forståelselementer fra teksten

F3 side 21 nævner behovet for §25 registrering men under ønsket om mere skov. Den registrering giver mening i eksisterende skov. Vi er enige i, at det er vigtigt at også de private skove bliver tilbudt en §25 registrering.

Det fremgår af side 98 at *"De langsigtede mål i det danske skovprogram samt indsatsen for urørt skov understøttes af CAP-planens støtteordninger vedrørende N2000 biodiversitetsskov"*. Der er

ikke nævnt urørt skov andre steder. Urørt skov er pt. en nationalt finansieret støtteordning, men må da gerne indskrives som en mulighed i CAP ligeså.

Det fremgår af side 122 at:

I forbindelse med støtte til investeringer gives der ikke støtte til følgende investeringer og udgiftskategorier:

d) Køb af dyr, etårige planter og udplantning heraf med et formål andet end (i) at genoprette landbrugs- eller skovbrugspotentialet efter en naturkatastrofe, ugunstige klimatiske hændelser eller katastrofale hændelser, ii) at beskytte husdyr mod store rovdyr eller med henblik på anvendelse i skovbrug i stedet for maskiner,

Er det korrekt skrevet? Det fremstår som om der ikke ydes tilskud til etårige planter og udplantning heraf. Plantning foregår med maskine ved skovrejsning.

SWOT-analysen

Her en kort opsummering af de 3 målsætninger, der umiddelbart indeholder skov og med forslag til supplement.

Målsætning D: *At bidrage til modvirkning af og tilpasning til klimaændringer, herunder ved at reducere drivhusgasudledninger og øge kulstofbinding samt fremme bæredygtig energi*

Målsætning D belyses gennem 17 SWOT-elementer i Landbrugsstyrelsens analyse.

Som styrker for dansk landbrug fremhæves blandt andet udbredelsen i brugen af præcisions- og miljøteknologi, at dansk landbrug i sammenligning med landbruget i EU27 udleder færre drivhusgasser pr. produceret enhed, samt at en stigende del af energiforbruget i landbruget er baseret på vedvarende energi.

Som svagheder fremhæves blandt andet, at dansk landbrugs drivhusgasudledning – trods en relativ høj klimaeffektivitet – er høj, blandt andet på grund af den store vægt af og specialisering inden for animalsk produktion, ligesom et økonomisk presset landbrugserhverv kan være begrænsende i forhold til klimatiltag.

Som muligheder fremhæves, at udtagning af lavbundsjorder, anvendelse af nitrifikationshæmmere, ændret gødningshåndtering for eksempel hyppig udslusning samt ændret fodring af kvæg og opdræt kan bidrage til at reducere udledningen af drivhusgasser.

Som trusler fremhæves det politiske og samfundsmæssige krav om reduktion af bidraget til udledning af drivhusgasser fra landbruget, og på grund af en omfattende animalsk produktion kan en ændret national og international efterspørgsel i retning af produkter med reduceret klimaaftryk være en trussel.

På baggrund af SWOT-analysen for målsætning D identificerer Landbrugsstyrelsen tre behov:

- D1. Fremme klimavenlig landbrugsproduktion
- D2. Udvidelse af skovarealet for at modvirke klimaeffekten
- D3. Øge incitamentet til klimarelaterede investeringer

Privat skovrejsning er af Landbrugsstyrelsens valgt som en af de ordninger, som vil bidrage til adressering af behovene under målsætning d.

Her kunne tilføjes endnu et behov i form af øget produktion i skovene og bæredygtig anvendelse af træprodukter. Det kunne yderligere understøtte en ny ordning med grøn driftsplan og opgørelse af kulstof i skov. Ligeledes kan give mening med en ordning, som støtter op om bedre udnyttelse af skovens produkter og udvikling.

Målsætning F: *At bidrage til at standse og vende tab af biodiversitet, forbedre økosystemtjenesterne og bevare levesteder og landskaber*

Målsætning F belyses gennem 22 SWOT-elementer.

Som styrker fremhæves blandt andet, at Danmark gennem Natura 2000, nationalparker, fredninger og §3-beskyttede områder, samt forbedring af de fysiske forhold i vandløb bidrager positivt til biodiversiteten, ligesom skovarealet i Danmark vokser, og udledningen af kvælstof, fosfor og ammoniak er faldende.

Som svagheder fremhæves blandt andet, at der mangler levesteder til naturens dyr og planter (blandt andet grundet det intensivt dyrkede landbrug), og at antallet af fugle i Danmark generelt er faldende, blandt andet som en konsekvens af at erhvervet dyrker ensartede afgrøder på stadig stigende markstørrelser.

Som muligheder fremhæves blandt andet, at danskerne holder af naturen og i stigende grad bruger naturområderne, og at landbrugsarealet er blevet reduceret med 8 pct. på en generation.

Som trusler fremhæves blandt andet, at klimaændringer ændrer vilkårene for flora og fauna, samt at en faldende bestand af vilde bier og insekter kan true landbrugets udbytte.

På baggrund af SWOT-analysen for målsætning F har landbrugsstyrelsen identificeret syv behov:

- F1. Landbruget skal i højere grad understøtte naturen som en økosystemtjeneste
- F2. Fortsat indsats for at reducere udledningen af næringsstoffer til naturen
- F3. Mere skov på det danske areal for at understøtte biodiversiteten
- F4. Bedre levevilkår for bier og andre bestøvende insekter i landbrugslandskabet
- F5. Omlægning til økologisk jordbrug skal bidrage til mere biodiversitet
- F6. Invasive arter presser den danske biodiversitet
- F7. Intensiv dyrkning på store arealer presser levesteder for dyr og planter i landbrugslandet

Landbrugsstyrelsen har udpeget de to skovrelaterede ordninger som er privat skovrejsning og Natura2000 biodiversitetsskov.

Dansk Skovforening mener der mangler et bedre grundlag til at understøtte biodiversiteten i skovene. Vi foreslår at også grøn driftsplan, kulstofopgørelse, rådgivning til skovejere og en revision af ordningen for biodiversitetsskov kan falde ind under her.

Målsætning H: *At fremme beskæftigelse, vækst, kønsligestilling, herunder kvinders deltagelse i landbrug, social inklusion og lokal udvikling i landdistrikterne, herunder cirkulær bioøkonomi og bæredygtigt skovbrug*

Målsætning H belyses gennem 35 SWOT-elementer.

Som styrker fremhæves blandt andet, at landdistrikterne har komparative erhvervsmæssige styrkepositioner inden for særligt landbrug og industri, mens turisme også fremhæves som en styrkeposition i visse landdistrikter.

Som svagheder fremhæves, at landdistrikterne skal finde fremtidens basiserhverv, eftersom både landbrug og industri er brancher, hvor antallet af arbejdspladser er i nedgang på landsplan samt i landdistriktskommunerne. Foreløbigt er der dog fortsat mange arbejdspladser inden for disse brancher i landdistrikterne, hvorfor specialiseringen inden for disse brancher, jf. ovenstående, fortsat udgør en styrkeposition – der er blot tale om en styrkeposition, som i stigende grad kan komme til at udgøre en udfordring i fremtiden.

Som muligheder fremhæves blandt andet, at arbejdsstyrken i landdistrikterne er mobil, at Danmark har en relativt lav økonomisk ulighed, og at digitale løsninger gør fysisk nærhed til diverse services mindre betydningsfulde.

Som trusler fremhæves særligt to forhold. For det første, at befolkningen i stigende grad koncentrerer sig i byområderne, hvilket på den lange bane er en udfordring for landdistrikterne, da det kan gøre landdistrikterne mindre attraktive og styrke urbaniseringen. For det andet, at en fortsat centralisering af private og offentlige services kan reducere beskæftigelsesmulighederne i landdistrikterne og kan være med til at øge afstanden til services for borgere i landdistrikterne – mange unge har f.eks. langt til erhvervs- og gymnasieuddannelser, mens mange landdistriktskommuner også er truet af manglende lægedækning.

På baggrund af SWOT-analysen for målsætning H har Landbrugsstyrelsen identificeret fem behov:

- H1. Mobil arbejdsstyrke i landdistrikterne
- H2. Landdistrikterne skal være attraktive
- H3. Beskæftigelse og vækst i landdistrikterne
- H4. Lokal udvikling og social inklusion i landdistrikterne
- H5. Lokal udvikling i landdistrikterne

Landbrugsstyrelsens valg af ordninger, som vil bidrage til adressering af behovene under målsætning H indbefatter grøn bioraffinering.

Siden selve målsætningen indebærer bæredygtigt skovbrug, finder vi det logisk, at der også er en målsætning for bæredygtigt skovbrug. Det kan være i retning af: Bæredygtigt skovbrug skal levere træprodukter, arbejdspladser, kulstofbinding, biodiversitet og naturoplevelser.

Hertil kan knyttes ordning for rådgivning af skovejere, skovrejsning, grønne driftsplaner, kulstofopgørelser og skov med biodiversitetsindsats.

Venlig hilsen

Tanja Blindbæk Olsen